

TISKOVÁ ZPRÁVA

Praha 1. září 2021

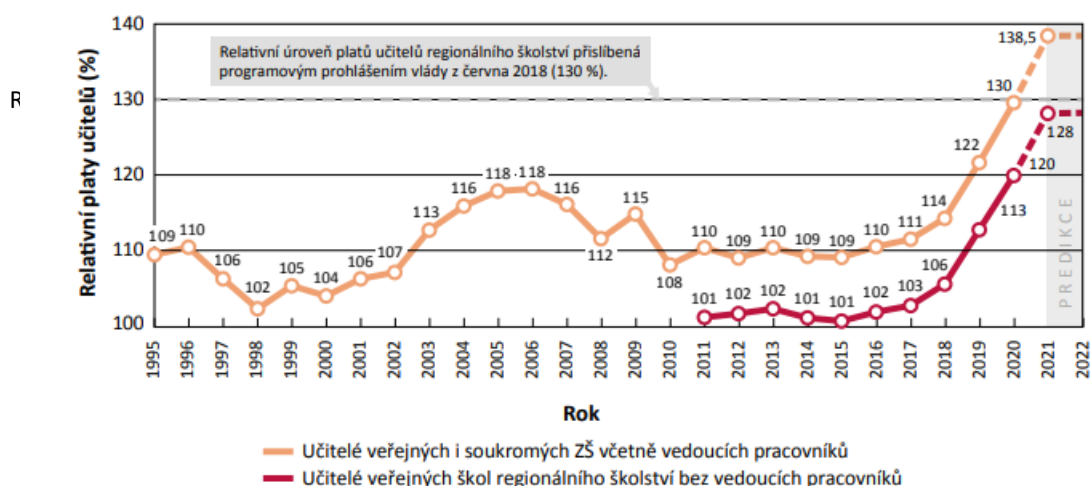
Akademie věd ČR
Národní 1009/3, 110 00 Praha 1
www.avcr.cz

VYŠŠÍ PLATY UČITELŮ ZVÝŠÍ ATRAKTIVITU PROFESE. USNE ČESKO NA VAVŘÍNECH?

Úroveň učitelských platů spoluurčuje dlouhodobou atraktivitu učitelské profese. Ta ovlivňuje zájem o profesi v řadách současných i potenciálních učitelů, kteří se na profesi připravují nebo teprve připravovat budou. Je pak nejen nezbytnou podmínkou dostatku učitelů, ale dává školám možnost jejich výběru s důrazem na kvalitu, a podporuje tak i zdravou konkurenci. Tématu se věnuje nová studie think-tanku IDEA při Národohospodářském ústavu AV ČR s názvem *Platy učitelů v roce 2020 a výhled: Usne Česko na vavřínech?*

Relativní platy učitelů v České republice (ČR) patřily až do roku 2017/2018 k nejnižším v rámci zemí EU a dalších ekonomicky nejvyspělejších zemí světa (OECD). Díky nebývale dynamickému tempu zvyšování v posledních letech však v roce 2021 téměř dosáhnou úrovně průměru OECD i EU, tedy zhruba 90 % průměru mezd vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců v ekonomice.

Graf 1: Relativní platy učitelů
(průměrné platy učitelů v % průměrných mezd v ekonomice)

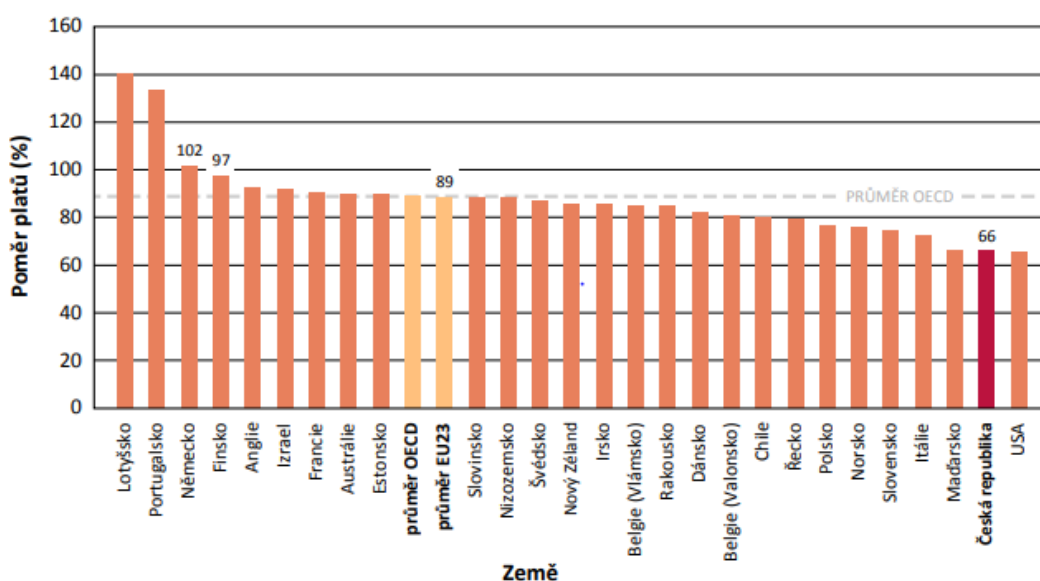

Pokud se podaří relativní učitelské platy udržet na průměru zemí EU dlouhodobě a tento závazek bude do budoucna věrohodný, lze očekávat vyšší zájem o učitelskou profesi jak v řadách absolventů středních škol (zájem o studium pedagogických a učitelských oborů), tak mezi těmi, kteří dříve z učitelské profese odešli, a také mezi zájemci z jiných profesí. Rýsuje se tak výhled, že by současný problém nedostatku učitelů mohl být během zhruba pěti let výrazně vyřešen. V dlouhodobějším horizontu by to ve vzdělávacím sektoru umožnilo výrazně posílit výběrovost do učitelské profese orientovanou na kvalitu práce učitelů. K atraktivitě učitelské profese však kromě průměrných relativních platů přispívá také jejich vazba na dosaženou praxi a podíl zásluhové nadtarifní složky, kde stále existuje velký prostor pro zlepšování. A navíc jsou zde další faktory, jako pracovní podmínky a možnosti kariérního růstu, kde dosud k výraznějším zlepšením nedošlo.

„Pokud se podaří relativní učitelské platy udržet na průměru zemí EU dlouhodobě a tento závazek bude do budoucna věrohodný, lze očekávat vyšší zájem o učitelskou profesi jak v řadách absolventů středních škol (zájem o studium pedagogických a učitelských oborů), tak mezi těmi, kteří dříve z učitelské profese odešli, a také mezi zájemci z jiných profesí,“ říká k tématu autor a výkonný ředitel think-tanku IDEA Daniel Münich.

V posledních třech letech u učitelů také velmi výrazně narostl podíl nadtarifních složek platů, nepřesně zvaných odměny. Jejich průměrný podíl na celkovém platu učitelů v roce 2020 na úrovni 10 – 15 % (podle věku) dokonce již zřetelně převýšil podíly v jiných srovnatelných profesích zaměstnanců s vysokoškolským vzděláním ve veřejném sektoru.

Graf 5: Mezinárodní srovnání relativních platů učitelů, 2018
(poměr průměrných platů učitelů vůči průměrným platům VŠ vzdělaných)

Zdroj: Education at a Glance, OECD 2020, str. 385, Figure D3.1., zde:
https://www.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance-2020_69096873-en
a <https://doi.org/10.1787/888934165567>

Pozn.: Učitelé na druhém stupni veřejných základních škol. Platy zahrnují veškeré příplatky. Průměry za zaměstnance 25–64 let pracující celý rok na plný úvazek v referenčním roce 2017/2018

EU23 představuje zobrazenou skupinu zemí EU, pro které má OECD dostatečně podrobné údaje pro dané srovnání.

Současný problém nedostatku učitelů by tak mohl být během zhruba pěti let výrazně vyřešen. V dlouhodobějším horizontu by to umožnilo výrazně posílit výběrovost do učitelské profese orientovanou na kvalitu práce učitelů. K atraktivitě učitelské profese však kromě platů přispívá také

jejich vazba na kariérní rozvoj, kde stále existuje prostor pro zlepšování. A navíc jsou zde faktory jako pracovní podmínky a možnosti kariérního růstu, kde dosud k výraznějším zlepšením nedošlo.

„Udržení dosažené relativní úrovně učitelských platů už jen v roce 2022 v okamžiku dokončování této studie vůbec není jisté. Parlament ČR v létě projednával zákon, který by valorizaci učitelských platů s vývojem mezd v ekonomice uzákonil a výrazně by se tak posílila věrohodnost politických příslibů do budoucna. Nejenže zákon pravděpodobně schválen nebude, ale v debatách je už opět udržení dosažené úrovně učitelských platů některými zpochybňováno,“ doplňuje Daniel Münich.

Mezinárodní srovnání relativní úrovně učitelských platů nabízí ročenky OECD. Její poslední vydání z roku 2020 ukazuje situaci v roce 2018. ČR patřila k zemím s nejnižší úrovní relativních platů v rámci všech zemí OECD. Zatímco platy českých učitelů představovaly pouze 66 % platů vysokoškolsky vzdělaných v zemi, průměr v zemích EU i OECD činil 89 %. A například Finsko a Německo vykazovaly úroveň blízkou 100 %.

Odkaz na studii [zde](#):

Kontakt na autora studie:

Daniel Münich, think-tank IDEA, daniel.munich@cerge-ei.cz

Administrativní kontakt pro média:

Blanka Javorová, blanka.javorova@cerge-ei.cz, +420 602 698 440

Petra Vintrová, petra.vintrova@cerge-ei.cz, +420 771 121 574

Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA) při Národohospodářském ústavu AV ČR, v. v. i. je nezávislý akademický think-tank zaměřující se na analýzy, vyhodnocování a vlastní návrhy veřejných politik. Doporučení IDEA vychází z analýz založených na faktech, datech, jejich nestranné interpretaci a moderní ekonomické teorii. IDEA je projektem Národohospodářského ústavu Akademie věd České republiky, který spolu s Centrem pro ekonomický výzkum a doktorské studium Univerzity Karlovy (CERGE) tvoří společné akademické pracoviště CERGE-EI.